

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
117. szám, 2025. március

Tartalom:

Rovarászra emlékezünk — MRT hírek — Sajtó- és blogfigyelő
Rövid Hírek — Könyvrecenzió

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben:
Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)
Cím: 2040 Budaörs, Kossuth L. u. 49.
Telefon: 20/4145453
Drótposta: attilahaltrich@gmail.com

Szerkesztőbizottság: Katona Gergely (KG),
Koczor Sándor (KS), Puskás Gellért (PG),
Rédei Dávid (RD), Szalóki Dezső (SzD), és
Szócs Gábor (SzG).

Magyar Rovartani Társaság (MRT)
1088 Budapest, Baross utca 13.
www.rovartani.hu
A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2025)

Elnök:	Haltrich Attila
I. alelnök:	Vas Zoltán
II. alelnök:	Szabóky Csaba
Titkár:	Sulyán Péter Gábor
Előadásszervező:	Koczor Sándor
Jegyző:	Szőke Viktória

Szerkesztők
(*Folia. ent. hung.*): Vas Zoltán és
Szőke Viktória

Pénztáros: Szalóki Dezső

Számvizsgáló Bizottság
Elnök: Both Vera
Tagok: Balázs Klára és
Szénási Ágnes

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap
harmadik péntekén az **MTM Semsey Andor**
termében (1083 Budapest, Ludovika tér 2-
6.), délután 4 órakor.

Címlapon:

Orrszavú bogár (*him és nőstény*)
Oryctes nasicornis (Linnaeus, 1758)
Coleoptera, Scarabaeidae

A 2025-ös év Rovara verseny
II. helyezettje

Szerző: Szoboszlai Marcell
Forrás:
<https://kazinczyferencmuzeum.hu/2020/07/29/a-vagyak-teremto-ereje-avagy-ritka-vendeg-a-kertunkben/>

A közbeszédben nemrég megjelentek a „poloska”, „poloskázás” szavak, amire hirtelen sokan – pártállástól függően – közösségi médiás profiljuk (Facebook) nyitóképén valamilyen, rendszerint trópusi címeres, vagy más poloskafaj szép színes képét posztolták, jelezve szimbolikus hovatarozásukat.

Pedig valójában a köztudatban régebben a név kimondottan az ágyipoloskára (*Cimex lecturalius*) vonatkozott, maga a szó szláv eredete („lapos”) is rá utal, mármint, hogy igen keskeny résekben is képes meghúzódni, azokon átmászni, azokba bemászni.

Hányszor találkoztam a tanszéken is kiskerttulajdonosokkal, akik a vándorpoloska (*Nezara viridula*) lárváit hozták be határozásra, mivel meg sem fordult a fejükben, hogy azok ugyanahhoz a zöld imágóhoz tartoznak, amit már ismertek. És nem poloskának, hanem „bűdösbogárnak” nevezték, hiszen a poloska az, ami éjjel szívja a vérünket.

Visszatérve az ágyipoloskához, sokan még ma is azt hiszik, hogy jelenléte a nyomorhoz, koszos, szegény lakásokhoz kapcsolódik.

Pedig nem!

Bárhol, a legmodernebb vadiúj lakásokban is megjelenhet, mondjuk egy trópusi tengerparti nyaralás után, ha a bőrröndben (véletlenül) hazahozzák.

És ez régen is ugyanígy volt, amiről, ha máshonnan nem, hát a „Levelek az Andrássy-házból (1864–1869), Egy angol nevelőné levelei” című műben is olvashatunk: https://www.libri.hu/konyv/schmal_alexandra.levelek-az-andrassy-hazbol-1864-1869.html

Ott írja le az angol nevelőné az egyik, családjának szóló levélbeszámolójában, annak kapcsán, hogy az otthoniak a bolhákra panaszkodtak, hogy hogyan rendeztek a frissen kinevezett miniszterelnök (gr. Andrássy Gyula) feleségével (gr. Kendeffy Katinka) éjjeli poloskavadászatot a Sándor-palotában:

„Te a bolhákra panaszkodsz! (...) Mit tennél, ha nálatok is, ahogy itt, százával élnének a poloskák a falakban, s persze rengeteg a bolha és a szúnyog is. A grófné és én éjszaka kísértetként járkalunk és poloskára vadászunk. A napokban egy éjjel a grófné 35 darabot fogott, néha jelentem neki az eredményeimet: 16, 18 vagy 20. Igazán kellemes, nem igaz? – 1868. július 25”

Nem tehetek róla, de amióta a könyvet olvastam, nem tudok úgy elhaladni a palota mellett, hogy az egykor ott előforduló poloskák is ne jutnának az eszembe.

HA

Rovarászra emlékezünk

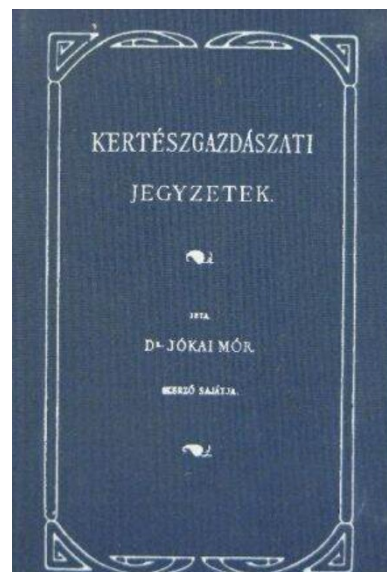
A 200 éve született Jókai Mór növényvédelmi rovarani munkássága

A magyar irodalom egyik legismertebb hazai alakja, Jókai Mór 200 évvel ezelőtt, 1825. február 18-án született Komáromban. Szépirodalmi munkássága mindenki előtt jól ismert, *A köszívű ember fiai*, *Az arany ember* és más regényei már korán eljutnak az olvasókhoz, de azt kevesebben tudják, hogy e nagyon termékeny szépíróink műveinek száma több százra tehető. Még kevésbé ismert, hogy Jókai Mór a növényvédelmi rovaran történetébe is beírta magát. 1896-ban saját kiadásában jelent meg a *Kertészgazdászati jegyzetek* című könyve, amelyben több rovarkártevőről is említést tesz. Főleg a filoxéra és annak a biológiája az, amelyet bőven említ, sőt beszámol arról is, hogy hogyan végezteti el a szénkénes talajfertőtlenítést: „*hanem aztán, a mint leszüreteltünk, a mint a szőlőt először is betrágyáztuk, azután befedtük, akkor neki álltunk a szénkénegező géppel s elkezdjük a filokszerairtást*”. Könyvében beszámol a levéltetvekről: „*Az egész baraczkfát milliói lepik el az aphisoknak*”, és említést tesz a levéltevek mézharmatjáról is. De már a biológiai védekezés korai gondolatai is megjelenik írásában, amely során „Istenbogárkájáról” vagy más néven a

„Katinka bogárkáról” is szól, hogy mesterségesen kellene szaporítani és velük a levéltetveket ritkítani. Mi ez, ha nem az egyik első megjelenése az integrált növényvédelmi szemléletnek? De a nehezen határozható pajzstetvekről is bőven ír, a kártevő fajok mellett említést tesz festékalapanyagot adó fajokról is: „*A coccusnak léteznek haszonhajtó fajai is*”. Jókai jelentős szőlőterületekkel rendelkezett, talán ezért is írt többet a filoxéráról, de ebben a könyvében a szőlő bogyóit megtámadó és károsító darazsakról („*A darazsak és dongók czudar népe*”) is jelentősen beszámol. Nem csak a rovarkártevőket, hanem a gyümölcsöket és főleg a szőlőt károsító madarakat is említi: „*A sok veréb, seregély, sárga rigó, a mi a szüret táján a szőlőt ellepi! Ezek a szakértő urak, a kik tudják, hogy mi az igazi jó!*”. A szőlő mellett a gyümölcsfákon károsító főleg bogárfajokról is ír, a szarvasbogarakat, a szűfajokat és a cincéereket említi, mint „fafűró férgek”-et, a fák ellenségeit. Sőt a gyümölcsökben levő lárvákról, például az általa gyümölcsféregnek nevezett és a könyvében „*rhynchaenus pomorum*” tudományos néven (mai neve *Anthonomus pomorum*, almabimbólikasztó ormányosbogár) említett kártevő lárváiról és kártételükről is ír. Bár Jókainak ez az egyetlen könyve, amelyben kifejezetten növényvédelmi rovarani kérdésekkel foglalkozik, de más szépirodalmi regényeiben is gyakran megjelennek a kártevő rovarok.

Jókai Mór regényei olvasmányosak és kedveltek, bízom benne, hogy a rovarok és főleg a növényvédelmi rovaran iránt érdeklődő fiatal és idősebb olvasók ezek után még nagyobb örömmel fogják forgatni a 200 éve született magyar írófejedelem műveit.

Kontschán Jenő,

HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet - SZE AKMK Növénytudományi Tanszék

MRT Hírek

A Magyar Rovartani Társaság a 2025. évi közgyűlése

A Magyar Rovartani Társaság a 2025. évi rendes közgyűlését 2025. február 21-én, a Magyar Természettudományi Múzeum Semsey Andor előadótermében tartotta meg. A következő összefoglaló a közgyűlés jegyzőkönyve alapján készült.

A Magyar Rovartani Társaság (továbbiakban MRT) elnöke, **Haltrich Attila** – a közgyűlés levezető elnöke – köszöntötte a közgyűlés résztvevőit és megnyitotta a közgyűlést. Bejelentette, hogy az első alkalommal (2025. február 18., 13:00 óra) összehívott közgyűlés határozatképtelen volt. A határozatképtelen közgyűlésről nem készült jegyzőkönyv.

Haltrich Attila megállapította, hogy a második alkalommal, 2025. február 21-én, 16.00 órára összehívott közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes. Megállapította, hogy az MRT **48 szavazásra jogosult tagja** tisztelte meg jelenlétével a közgyűlést.

A levezető elnök **ismertette a napirendi pontokat**, amelyeket a közgyűlés nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadott. További napirendi pontra nem érkezett javaslat. Ezt követően a levezető elnök a jegyzőkönyv vezetésére Szőke Viktóriát kérte fel, a jegyzőkönyv hitelesítésére Dombi Orsolyát és Mezőfi Lászlót. A közgyűlés a javasolt személyeket nyílt szavazással egyhangúlag elfogadta.

A közgyűlés munkája az elfogadott napirendi pontoknak megfelelően a **2024. évre vonatkozó tisztkari beszámoló**k meghallgatásával folytatódott. A titkári beszámolót **Sulyán Péter Gábor** (az MRT titkára), a társaság 2024. évi gazdálkodásával kapcsolatos ellenőri jelentést és pénzügyi beszámolót **Both Veronika** (a Számvizsgálói Bizottság elnöke), a szerkesztői beszámolót **Vas Zoltán és Szőke Viktória** (a *Folia entomologica hungarica* szerkesztői) ismertették. A közgyűlés mindhárom beszámolót tartózkodás és ellenszavazat nélkül, 48 „igen” szavazattal, külön-külön megtartott nyílt szavazással elfogadta.

Sulyán Péter Gábor megtartja titkári beszámolóját

Ezután **Both Veronika** (a Számvizsgálói Bizottság elnöke) ismertette az MRT **2025. évi költségvetés-tervezetét**, amelyet a közgyűlés 48 „igen” szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül, nyílt szavazással egyhangúlag elfogadott.

Az MRT közgyűlésének résztvevői az MTM Semsey Andor előadótermében

A beszámolók után a **tisztújításra** került sor. A levezető elnök bejelentette, hogy **2025. február 28-án az MRT Választmánya öt tagjának** (Fónagy Adrien, Markó Viktor, Ronkay László, Sasvári Zoltán és Vásárhelyi Tamás) **mandátuma jár le**. Továbbá egy választmányi tagot, Bakardzsiev Krisztiánt inaktivitás miatt visszahív a Választmány (az Alapszabály V.§ 2. és 3. pontja alapján), és helyére új jelöltet állít a fennmaradó egy éves periódusra. Haltrich Attila bemutatta az Elnökség és a Választmány által, a 2025. január 17-i ülésen a Választmány megüresedő posztjaira javasolt személyeket.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a tisztségekre tett személyi javaslatokat. Újabb személyre senki nem tett szóban javaslatot. A levezető elnök **Kutasi Csabát** kérte fel a titkos szavazás levezetésére, valamint **Mészáros Ádámot** és **Cserepes Miklóst** a leadott szavazatok összesítésére. A közgyűlés nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadta a szavazás módjára, és a felkért személyekre tett javaslatot. Ezt követően került sor a titkos szavazásra. A szavazatszámlálás idejére a levezető elnök rövid szünetet rendelt el.

Szavazatszámlálás

A szavazatok összeszámlálása után **Kutasi Csaba** tájékoztatta a közgyűlést, **hogy a 48 résztvevőtől beérkezett 48 szavazat közül 48 érvényes és 0 érvénytelen volt**, majd ismertette a szavazás eredményét. Az összesített szavazatok alapján a közgyűlés az MRT Választmány rendes tagja tisztségekre az alábbi személyeket választotta meg (a név után zárójelben a kapott érvényes szavazatok száma olvasható):

- Választmányi tag** (2028. február 29-ig): **Fónagy Adrien** (43),
- Választmányi tag** (2028. február 29-ig): **Markó Viktor** (47),
- Választmányi tag** (2028. február 29-ig): **Ronkay László** (46),
- Választmányi tag** (2028. február 29-ig): **Sasvári Zoltán** (47),
- Választmányi tag** (2028. február 29-ig): **Vásárhelyi Tamás** (45),
- Választmányi tag** (2026. február 28-ig): **Schlitt Bence** (46).

A levezető elnök megköszönte a szavazást lebonyolító Kutasi Csaba és a szavazatszámláló bizottság munkáját, gratulált a tisztségekre megválasztott személyeknek.

A közgyűlés következő napirendi pontjaként **indítványok** benyújtására volt lehetőség. Haltrich Attila tájékoztatta a közgyűlést, hogy **előzetesen a Vezetőséghez két indítvány érkezett.**

Dombi Orsolya rövid tájékoztatást adott arról, hogy márci-

Arany-, Ezüst- és Bronz Frivaldszky emlékérmék a hozzájuk tartozó oklevelekkel

ustól újra működik az MRT

könyvtára, az érvényes tagsággal rendelkező MRT tagok kölcsönözhetnek majd. Szabályzat készül a kölcsönzés rendjéről és közre lesz adva a kölcsönözhető kiadványok listája. További könyvtár bővítés helyhiány miatt egyelőre nincs tervben.

Both Veronika rövid, előzetes tájékoztatást nyújtott a június 20–22-re szerveződő Rovarász-kirándulásról, ami 2025-ben Pannonhalmán lesz.

A közgyűlés részéről egy szóbeli indítvány érkezett:

Sulyán Péter Gábor javaslatot tett (Evanics Balázs ötlete nyomán), hogy az MRT tagság hivatalos kiskönyve helyett a jövőben érdemes lenne évenkénti plasztikkártyára váltanunk. Részben az érvényesítő pecsételés személyes jelenléti igénye miatt (a vidéki, ill. külföldön élő tagtársak nehezített helyzetben vannak), részben támogató partnerekkel való együttműködések kialakításának lehetősége miatt (esetleges kedvezmények az érvényes tagsági kártya felmutatásának ellenében). A közgyűlés részéről érkeztek az ötlet megvalósulásának esetére vonatkozó, részlet-ötletek az indítvány kapcsán. Sulyán Péter Gábor jelezte, hogy amennyiben a közgyűlés támogatja,

Dombi Orsolya és dr. Vásárhelyi Tamás átveszi a bronz ill. az Arany Frivaldszky emlékérmét az MRT elnökétől

tájékoztatók a megvalósítás részleteiről, pénzügyi vonatkozásairól, majd pedig tájékoztatást ad erről a későbbiekben. A közgyűlés 4 ellenszavazat és 1 tartózkodás ellenében támogatta az indítványt.

Utolsó napirendi pontként a **Frivaldszky Imre Emlékplakett kitüntetettjeinek ismertetésére** került sor. A levezető elnök ismertette a Frivaldszky Plakettbizottság döntését. A bizottság a 2025. január 17-én hozott döntése alapján a Frivaldszky Imre Emlékplakett **bronz fokozatát Dombi Orsolyának, ezüst fokozatát Zombori Lajosnak, arany fokozatát pedig Vásárhelyi Tamásnak** ítélte oda. Az elnök felkérésére Vas Zoltán (az MRT I. alelnöke) felolvasta a kitüntetettek méltatását, majd az elnök átadta az emléklapokat.

Az Emlékplakettek átadása után két díjazott előadása következett a közgyűlés zárása előtt. **Vásárhelyi Tamás** „A természettudományok és a honismeret”, **Dombi Orsolya** pedig „Irattárunk kincsei” címmel tartott rövid előadást.

Haltrich Attila megköszönte a résztvevők aktív közreműködését és **bezárta az MRT 2025. évi rendes közgyűlését.**

Szőke Viktória, jegyzőkönyvvezető

Az MRT 909. ülésén (2024. december 20.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2024/12/13/meghivo-az-mrt-909-eloadoulesere/>

Emlékezés Basky Zsuzsára (1946-2024). 2024 április 5-én elhunyt Dr. Basky Zsuzsanna, az MTA doktora, aphidológus, vektorológus, a hazai növényvédelmi állattan kiemelkedő személyisége. Dr. Basky Zsuzsanna gazdag szakmai pályafutásáról az elmúlt hónapokban több fórumon, így a *Rovarász Híradó* májusi számában jelent meg áttekintő írás. Az előadásban ezért elsősorban személyes emlékeim felidézésével, illetve fényképekkel emlékezem rá. Ezek megszületésére elsősorban az teremtett lehetőséget, hogy Dr. Basky Zsuzsanna bevont vektorológiai kutatásaiba, így aktív pályájának utolsó 15 évében több közös projektben, illetve nemzetközi együttműködésben vehettem részt vele.

Kiss Balázs, HUN-REN ATK Növényvédelmi Intézet, kiss.balazs@atk.hu

Az előadás visszaneézhető az alábbi linken: <https://www.youtube.com/watch?v=JPqf4HKhyTs>

140 éves a *Folia entomologica hungarica*. A rövid, alig 5 perces előadásban, Vas Zoltán beszélt a lap elmúlt 140 évéről, ami már meg is tekinthető az MRT YouTube csatornáján. Külön összefoglaló nem készült, mivel a 12. oldalon részletes, egyoldalas, illusztrált írás olvasható róla.

HA

Az előadás visszaneézhető az alábbi linken: <https://www.youtube.com/watch?v=GHvzW2XW1wM>

Eredményhirdetés: Bemutatkozik a 2025-ös Év Rovara. A Magyar Rovartani Társaság 2011 óta minden évben megválasztja az Év Rovarát, 2015 óta közönségsvotással lehet három jelölt közül választani és 2017 óta valamilyen közös tulajdonság is összeköti ezt a három rovarfajt. A Társaság ezúttal három olyan rovarra kívánta felhívni a figyelmet, amelyek markáns ivari kétalakúsággal rendelkeznek; a versengők az orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*), a sávós szitakötő (*Calopteryx splendens*), valamint az öves tavasziaszoló (*Lycia zonaria*) voltak. Szavazni a www.rovartani.hu weboldalon (online), valamint a Fővárosi Állatkertben (papír alapon) lehetett 2024 októbere és decembere között. Összesen 3389 szavazat érkezett, ebből 1513 szavazattal a sávós szitakötő került ki győztesen. A korábbiakban mindössze egy alkalommal, 2018-ban választottak szitakötőt az Év Rovarának: akkor a zöld óriásacsa (*Anax imperator*) lett a győztes, mint vízhez kötődő rovarfaj.

Az előadásban bemutatásra került a sávós szitakötő, részletezve a faj rokonságát, életmódját, és a jól megfigyelhető ivari dimorfizmusát. Az előadásban reflektorfénybe került a sávós szitakötő, mint környezeti neveléshez és szemléletformáláshoz tökéletesen alkalmas rovarfaj, amelyen keresztül a Társaság tagjai 2025-ben fel tudják hívni a figyelmet a vízi rovarfauna összetettségére, a

kisvizek kiszáradásának problémáira, valamint a kémiai szúnyogirtás árnyoldalaira és a biológiai szúnyoggyérítés pozitívumaira is. Országszerte elterjedt, alföldi és dombvidéki vízfolyások általában gyakori lakója, mellyel tavasz közepétől ősz elejéig bárki találkozhat, így e színpompás faj igen alkalmas a rovarvilág szépségeinek bemutatására.

A sávós szitakötőt bemutató előadás a Társaság YouTube csatornáján, ezen a linken érhető el nyilvánosan: <https://www.youtube.com/watch?v=aVALN4UWYxU>

Mészáros Ádám, ArtEnto Alapítvány & Magyar Rovartani Társaság – Fiatal Entomológusok Klubja (FEK), meszarosadam.nyme@gmail.com

Észak-Vietnám rovarász szemmel. 2024. november 28. és december 8. között részt vettem egy Vietnám északi részére szervezett körutazáson, ahol a régió több települését és tájegységét (pl. Hanoi, Sapa, Tam Coc, Ninh Binh, Fansipan, Halong-öböl stb.) is érintettük. Fényképes beszámolómban az utazás alatt szerzett tapasztalatokat foglalom össze, különös tekintettel a természeti területek és biodiverzitás jelenlegi állapotára, és a lepkék/rovarok fajcsoport megfigyelt érdekességeire összpontosítva. Ezeken túl említést teszek az ország kulturális, gasztronómiai és társadalmi értékeiről is.
Sulyán Péter Gábor, sulyanpg@gmail.com

Az MRT 910. ülésén (2025. január 17.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.youtube.com/@MagyarRovartaniTarsasag>

Szelíd sokszínűség: Gebhardt Antal élete és munkássága. Gebhardt Antal (1887–1972) kiváló képességekkel született, amit vasakarattal és szorgalommal kamatoztatott. Bár életműve gazdagsága és sokszínűsége példamutató, személye háttérbe szorult, amiben közrejátszhatott, hogy vidéken, Dombóváron élt. Távol dolgozott minden jelentős tudásközponttól, gyűjteménytől; és még a pécsi múzeumban is mindent magának kellett felépítenie.

A maga módján különös ember lehetett, szerteágazó ismeretekkel, érdeklődéssel, jogász szíggal. Élete három térben zajlott: egyik az igazságszolgáltatás, a másik a természettudományok művelése és oktatása, a harmadik a zene és a művészetek. Egész életét, világszemléletét a természet, a zene és az emberek szeretete hatotta át. Tudományos munkásságának első időszakát a díszbogarak (Coleoptera: Buprestidae) kutatása jelentette 1925 és 1932 között. Ezután a mecseki barlangok és források élővilágát tanulmányozta, nagyjából az 1930 és 1935 közötti időszakban. 1935-től figyelme az ismeretterjesztés felé fordult, ekkor tömegével írta hosszabb-rövidebb cikkeit, készítette a Budapest II. rádióadóban tartott előadásait. Az 1950-es évek közepétől aktivitása a Mecsek hegység állatföldrajzi és állattársulástani problémáinak megoldására koncentrált, de ezzel párhuzamosan igen határozott kutatási irányt képviseltek malakofaunisztikai vizsgálatai.

Különös, hogy a pécsi Janus Pannonius Múzeum évkönyvében semmi sem jelent meg róla, pedig nyugállományba vonulása után két évtizeden át hűséggel szolgálta és gyarapította a múzeumot, és létrehozta két állandó természettudományi kiállítását is.

Élete vége felé sokat szenvedett tüdőasztmája miatt. Fiatalon szeretett olyan időpontokban gyűjteni, amikor más nem mozog a terepen. Egyik téli szársomlyói gyűjtőútja során megfázott, tüdő- és mellhártyagyulladását kapott, amelyet minden kérés ellenére, 40 fokos lázzal, lábon hordott ki. A 1972. február 22-én kitört asztmaroham okozta halálát.

(Az előadás műszaki okok miatt nem került rögzítésre.)

Vig Károly, Savaria Múzeum, Szombathely

Magyarország Pók-Hálója: kertjeink póknépességének felmérése citizen science módszerekkel. A házikertek a helyi flóra és fauna egy részének megőrzésén keresztül hasznos élőhelyfoltként tudnak működni. Ugyanakkor a különböző kertrendezési elvek és kertészkedési szokások komoly hatással lehetnek a kertben kialakuló életközösségek összetételére és csökkenthetik a biológiai sok-

féleséget is. A pókközösségek (Araneae) érzékenyen reagálnak az élőhely struktúrájában bekövetkező apró változásokra is, így kifejezetten jó indikátorai például az antropogén zavarásnak. Ezért elsődleges célkitűzésünk volt, hogy a pókok csoportján keresztül felmérjük a magyarországi házikertek biológiai sokféleségét és értékeljük a különböző kertészkedési praktikáknak a kerti pókközösségek struktúrájára és sokféleségére gyakorolt feltételezett hatását. Citizen science programunkban 214 résztvevő összesen 223 kertet regisztrált 184 különböző magyarországi lokációról. A felmérés időszaka (2023 május - november) alatt összesen 2800 értékelhető fényképet kaptunk a regisztrált kertekben felbukkanó pókokról. A képeket feldolgozva az azokon szereplő pókokat 29 család legalább 127 különböző fajába sikerült besorolnunk. Előzetes eredményeink alapján úgy tűnik, hogy a peszticidhasználat és a burkolt felület arányának növekedése negatívan befolyásolhatja a kert pókközösségének biológiai sokféleségét.

*Mezőfi László, Mézes Ádám, Sulyán Péter és Tóth Ferenc,
Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet, laszlo.mezofi@biokutatas.hu*

Az előadás visszaneézhető az alábbi linken: <https://www.youtube.com/watch?v=hBROVBTddE8>

Szalárd-völgye (Görgényi-havasok) – a funtineli boszorkány és régi rovarászélmények nyomában. A közel egyórás előadás egy útibeszámoló, fűszerezve sok egykori személyes rovarászélménnyel és kulturális vonatkozással, mivel az előadó 1975 és 1988 között sok időt töltött ebben a völgyben, ahol még hétvégi háza is volt, és diplomamunkáját is a völgy nappalilepke faunájából írta. Emlékeztet a terület arról is, hogy 1980-ban a völgy bejáratához szervezett a Magyar Rovartani Társaság több tagja (Gaskó Kálmán, Jenser Gábor, Mészáros Zoltán, Simonyi Sándor, Szalóki Dezső és mások) gyűjtőutat, ahol aztán olyan kalandokban volt részük, amelyek még Szabóky Csaba „*A lepkészet története Magyarországon*” c. könyvében is megjelentek.

A túrázások során sikerült megmásznia a közeli Zászpás/Zespezel csúcsot (1278 m), ahonnan csodálatos a kilátás a Görgényi-havasokra és a Kelemen-havasok gerincére, felkeresni a Maros-völgyének ezen szakaszán található fatörzs-barlangokat, üregeket, de az egyik esős-napon még Maroshévíz (Toplita) termálfürdőjében is megmártózni, vagy raftingolni az eső miatt felduzzadt Maroson, Gernyeszeg és Marosszentgyörgy között.

De talán a Szalárd-völgye abból a szempontból a leghíresebb, hogy a fiatal erdélyi író, Wass Albert, részben itt írta a negyvenes évek elején a sokak által legjobbnak tartott regényét, ide helyezte annak cselekményét, amit aztán pár évre rá már emigrációban jelentetett meg. Felkerestük a forrást, ahol az író reggelente jegyzetelt, bejártuk a Funtineli-rétet, de megmáztuk napos túra keretében magát az Istenszékét is, melynek neve annyiszor szerepel a regényben és ahonnan később az író hamvainak egy részét is szétszórták.

Az előadás visszaneézhető az alábbi linken: <https://www.youtube.com/watch?v=X1rWkEm1HZ0>

HA

Az MRT 911. ülésén (2025. február 21.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/02/16/meghivo-az-mrt-911-eloadoulesere/>

Rovarok és honismeret. 2024-ben a VIII. Országos Hon- és Népismereti Konferencia témája a természettudományok és a honismeret kapcsolata volt. Nem mindenki számára egyformán elfogadott, hogy a társadalmakat körülvevő természetnek mekkora nagy hatása van minden kultúra kialakulására, fejlődésére. Erről sajnos a globalizálódó emberiség kezd elfelejtkezni, és nemtörődöm módon bánik a természeti környezettel. A konferencia nyitó előadására kértek fel, a szervezők vállalták a kényes rovar-témát is. Egy fél órában laikusoknak lehetett a rovarok szépségéről, érdekességéről, a hazai mindennapi és magas-kultúrában való szerepéről beszélni – és sikerült szimpátiát ébreszteni a nemszeretem állatok

iránt. A Magyar Rovartani Társaság tagjainak erre már nincs szükségük, de remélem érdekes és szórakoztató lesz végigmenni ugyanazon a gondolatsoron – haladók számára áthangszerelve.

Vásárhelyi Tamás, MTM (önkéntes), MKNE, MRT, tvasarhelyi@gmail.com

Irattárunk kincsei. A Magyar Rovartani Társaság irattárának, a kezdeti időket leszámítva, 2021-ig a Magyar Természettudományi Múzeum adott otthont. A Baross utcai épületet ért bombatalálat és a történelem egyéb viszontagságai során irattárunk nagyrésze elveszett, ami viszont megmaradt, azt a 2021-es múzeumi leltározás alkalmával elköltöztettük, hogy ne kallódjon el, valamint, hogy végre rendezni lehessen. Az irattár tartalma nagy összevisszaságban került hozzám, ömlesztve, koszosan, és csak mostanában nyílt alkalmam arra, hogy nekiálljak rendet tenni benne vagy egyáltalán felmérni, mi is maradt meg.

Az előadásban ízelítőt kívánok adni a sokféle tárgyból, amely társaságunk történelméből megőrződött, mert úgy hiszem, tagságunk nagyobbik része nem is tudja, milyen kincsek rejtőznek a szekrényünk mélyén. Hivatalos irataink mellett az irattárban található a tagkönyvünk, az elmúlt legalább 60 év összes ülésének és rendezvényének meghívója, cikkek kéziratai, eredeti levelezések, fényképek, plakettek, ajándéktárgyak és még sok más. Továbbá nem titkolt szándékom az előadás során a tagság segítségét kérni egyes bemutatott tárgyak azonosításában, történetük feltárásában.

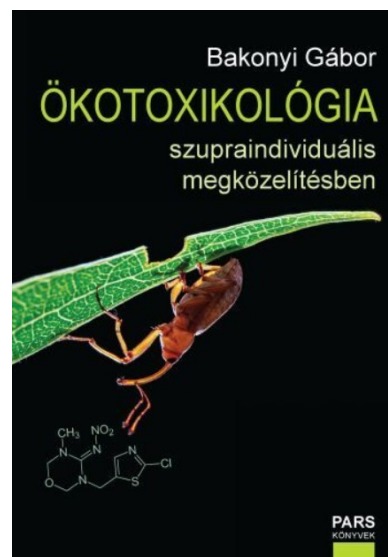
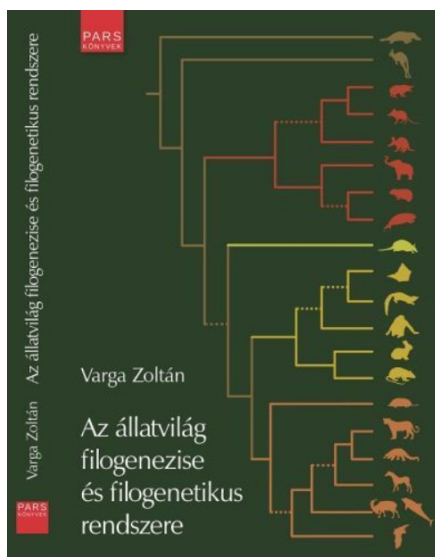
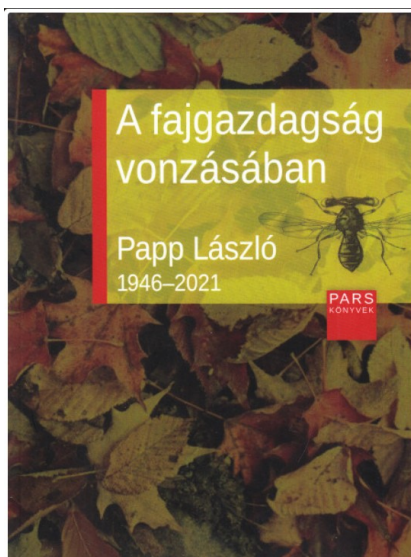
Dombi Orsolya, választmányi tag/irattáros, orsolya.dombi@gmail.com

Három magyar könyv – filogenezis, ökotoxikológia, megemlékezés. (Varga Zoltán, Bakonyi Gábor, Peregovits László). A könyvismertetéseket Peregovits László kezdte, a Rózsa Lajos szerkesztésében tavaly megjelent „*A fajgazdagság vonzásában. Papp László 1946–2021*” c. kötet bemutatásával, majd beszámolt a tudományos könyvkiadás magyarországi helyzetéről, az értékesítés nehézségeiről. Őt követte Varga Zoltán professzor, aki „*Az állatvilág filogenezise és filogenetikus rendszere*” című tavaly megjelent könyvét mutatta be a tőle megszokott profizmussal. Utolsónak Bakonyi Gábor beszélt az „*Ökotoxikológia szupraindividuális megközelítésben*” című munkájáról, ami két éve, 2023-ban jelent meg. A köteteket, amennyiben valaki azt előre megrendelte, helyben kifizethette, illetve dedikáltathatta.

HA

A Magyar Rovartani Társaság YouTube csatornájára feltett előadások itt megtekinthetők:

<https://www.youtube.com/@MagyarRovartaniTarsasag>

Kedves Tagtársak!

Örömmel jelentjük, hogy újraindítottuk az MRT könyvtárát. 1947-ben az MRT a kölcsönös jó kapcsolat jegyében a Magyar Természettudományi Múzeumnak ajándékozta könyvtárát, és még a modern időkben is a társaság nevére érkezett kötetek rendre a múzeum leltárába kerültek. Csak az utóbbi 20-25 évben kezdtek megint külön polcra gyűlni az MRT könyvei, de mivel nem voltak jelölve, pár így is elkallódott. Jelenlegi irattárunk 15 könyvet és 5 db folyóiratot (a *Folia*-t nem számítva) tartalmaz, de remélhetően ezek a számok a jövőben majd növekedni fognak. Addig is viszont szeretnénk, ha nem csak az irattárban porosodnának ezek a kötetek, hanem a tagság is olvashatná őket.

A könyvtár szabályzata és az aktuális katalógus honlapunkon érhető el:

<https://www.rovartani.hu/rolunk/mrt-konyvtar/>

Jó olvasást kívánunk!

Dombi Orsolya, könyvtáros

Az MRT könyvtára 2025 elején.

Nemzeti érték lett a *Folia entomologica hungarica*

A Magyar Rovartani Társaság és a Magyar Természettudományi Múzeum tudományos folyóirata, az 1884-ben alapult Rovartani Lapok folytatása, a *Folia entomologica hungarica* – *Rovartani Közlemények* tavaly ünnepelte 140. születésnapját. Szerkesztői felterjesztésre 2024-ben regisztrált nemzeti érték lett, a Kulturális és Innovációs Minisztérium Ágazati Értéktárába felvételt nyert, mint kulturális örökség. Büszkék vagyunk e kitüntetésre, hisz a *Folia* a hazai rovaratani tudásbázis múltbeli és jelenkori vetülete, a magyarországi rovaratan alapvetéseinek és folyamatos kutatással elért újabb eredményeinek tárháza, így entomológiai területen nemzeti kincsünk, örökségünk, létezése és fennmaradása közel másfél évszázados lenyomata a viszonylag kis entomológus közösségünk nagy eredményeinek és erőfeszítéseinek.

A *Folia* a magyar vonatkozású entomológiai eredmények tudományos fórumának jött létre 140 éve, és e karakterét a nagy, nemzetközi tudományos kiadók által dominált publikációs világban is meg kell őriznünk. Fontosnak tartjuk, hogy a tudományos eredmények, publikációk az emberiség közkinccsei, és az azokhoz való hozzáférés nem lehet korlátozott vagy anyagi ellentételezéshez kötött. Szerkesztőként elköteleztük magunkat, hogy a színes, nyomtatott megjelentetés megnövekedett költségei mellett se kényszerüljön arra a szaklap, hogy ezen a koncepción változtatni kelljen. Fontosnak tartjuk azt is, hogy az online megjelenés mellett a *Folia* a színes, nyomtatott megjelenését is megtarthassa, mert míg az online forma felzárkóztatja a folyóiratot a modern disszeminációs követelményekhez, az utókor számára a hosszú távon is megbízható megőrzést, archiválást a nyomtatott forma és a könyvtári rendszer biztosíthatja csak igazán.

Feladatunk a lap megőrzése, fenntartása és fejlesztése, hogy a hazai rovarász kutatók és a rovaratan hazai vonatkozású tudományos eredményei számára továbbra is létezzen, és a külföldi kiadású szaklapok mellett is valós és vonzó publikációs alternatívát jelentsen ez az 1884-ben alapult, 140 éves, és immár nemzeti értéként jegyzett tudományos folyóirat, a *Folia entomologica hungarica*.

A rovarásznemzedékek hű fórumáról az alábbi linken bővebben írtunk:

https://mttmuzeum.blog.hu/2024/06/11/rovarasznemzedek_hu_foruma

Vas Zoltán és Szőke Viktória, szerkesztők

Sajtó- és blogfigyelő

Igazságot a csigáknak, a repülőkutyáknak és a poloskáknak! Egy gazdagon illusztrált ismeretterjesztő írás a megporzókról, melyben Györfy Borbála és Vásárhelyi Tamás tagtársunk 2018-ban indított mozgalmáról is szó van. Amint már az írás elején megtudhatjuk, a vadon élő növények 80 százaléka rovarbeporzású, a 70 legfontosabb kultúrnövényből pedig több mint egy tucat nem hozna termést, ha nem lennének állatok, melyek ezt a feladatot elvégzik. Pénzben kifejezve 235 és 577 milliárd dollár közötti értékűre becsüli azoknak a terményeknek és gyümölcsöknek, zöldségeknek az értékét, amelyeket a beporzó rovarok nélkül nem lehetne megtermelni. A legismertebb beporzók, a házi méhek (*Apis mellifera*) mellett, melyek évente globálisan legalább 20 milliárd dollár értékű mézet állítanak elő, a vadon élő méh-, poszméh-, moly- és lepkefajok ehhez még legalább 200 milliárd eurónyira becsült ökoszisztéma-szolgáltatással járulnak hozzá évente. Kevésbé ismert még a szakmabeliek körében is, hogy egyes növényeket csigafajok poroznak be, másokat pedig mezei és virágpoloskák, melyek egyébként a természetőknek komoly károkat (is) okozhatnak.

<https://qubit.hu/2025/03/10/igazsagot-a-csigaknak-a-repulokutyaknak-es-a-poloskaknak>

HA

Trópusok a Belgrád rakparton – Bejártuk a most megnyílt Papilonia pillangóházat. Budapesten, a Fővárosi Állat- és Növénykertben már közel negyed százada nyílt meg a Lepkekert, ahol 18 faj, több száz körülöttünk repkedő egyedével találkozhatunk, igaz, csak szezonális jelleggel, május végétől szeptember végéig.

A Belgrád rakparton most megnyílt **Lepkeházban** viszont egész évben lehet trópusi lepkék között sétálni, fotózni. A Papilonia Prágából indult, ott nyitott az első lepkház, majd terjeszkedni kezdtek további városokba, országokba. Elsőnek Szlovákiában (Pozsony), majd Németországban (Dinkelsbühl), most pedig Budapesten nyílt meg a lepkházuk. De nemcsak lepkék vannak itt, hanem egzotikus növények, kisebb madarak, teknősök, nem beszélve a tavacskában úszkáló aranyhalakról. A lepkék bábállapotban érkeznek Angliából repülővel, ahova jórészt Délkelet-Ázsiából és a Karib-térségből kerülnek, de terveznek fajokat hozni Afrikából és Ausztráliából is.

A bábok a kiállítóterben üvegfalú keltetőszekrénybe kerülnek, hogy a látogatók végignézhessék, ahogy az állatok előbújnak, majd szárnyra kelnek, hogy aztán leéljék 2-3 hetes életüket. Bár több száz lepke röpköd folyamatosan, rövid élettartamuk miatt folyamatosnak kell lennie az utánpótlásnak.

Fotó: Szabó Gábor

<https://welovebudapest.com/cikk/2025/03/31/papilonia-pillangohaz-belgrad-rakpart-lepkehaz/>
<https://papilonia.hu/hu/egy-pillango-elete>

HA

Rövid Hírek

Az Első Magyar Zootaxonómia Konferencia

2024 november 27-én az Állatorvostudományi Egyetem aulájában került sor az Első Magyar Zootaxonómiai Konferencia megtartására. A szervezők Szűts Tamás, Hornok Sándor (mindketten Állatorvostudományi Egyetem, Biológiai Intézet, Budapest), Páll-Gergely Barna, Kontschán Jenő (mindketten HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont, Növényvédelmi Intézet, Martonvásár), Murányi Dávid (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem) és Fehér Zoltán (WWF Magyarország) voltak. A konferencia iránt meglepően nagy volt az érdeklődés, körülbelül 140-en vettek részt rajta és az egész szakma képviseltette magát a gimnazistáktól a 6 évtizede dolgozó kutatókig.

A zootaxonómia (állatrendszer) a bolygónkat benépesítő állatfajok megismerésének legalapvetőbb tudományága. Magyarország zootaxonómiai szempontból a világ egyik legjobban feltárt országai közé tartozik és számos magyar világspecialista zootaxonómust tartottak és tartunk ma is számon a világban.

Ronkay László előadást tart.

A konferenciának nemcsak a friss taxonómiai eredmények bemutatása volt a célja, hanem az is, hogy igazolja, hogy milyen magas a taxonómusok száma az országban, hogy milyen sok jelentős állatcsoporttal foglalkoznak és hogy ez a tudományág milyen karrierlehetőségeket biztosít azoknak, akik ezt a szakmát választják.

Összesen 27 előadás hangzott el és 11 poszter került bemutatásra. Az előadások után, „karrier a zootaxonómiában” témakörben vitázhattak az érdeklődők.

A konferencia végén a következő előadások és poszterek részesültek díjazásban:

Poszterek: 1. helyezett (megosztott): **Fekete Erik:** *A Dunántúl medveállatkáinak vizsgálata.* 1. helyezett (megosztott): **Fiam Judit:** *A köztudatban élő, mégis elhanyagolt rend képviselői: hazai Zygentoma-fajok.* 3. helyezett: **Koczó Levente:** *Késő kréta (Maastrichti) szárazföldi és édesvízi puhatestű-fauna Valiora (Románia) környékéről.*

Előadások: 1. helyezett: **Mayer Ádám Sándor:** *Új-guineai ugrópókok (Araneae: Salticidae) integratív taxonómiája.* 2. helyezett: **Molnárné Balog Luca Eszter:** *„Láthatatlan óriások”, avagy*

a fonálféreg jelentősége és rejtett világa. 3. helyezett: **Dénes Avar-Lehel**: *A Chionea araneoides Dalman, 1816 fajcsoport (Diptera, Limoniidae) morfológiai diverzitása jégkori refúgiumok jelenlétét igazolják a Kárpátokban.*

A Magyar Természettudományi Múzeum Különdíjában részesült: **Dénes Anna**: *A romániai álkérész taxonómia múltja és jelene.* **Fiam Judit**: *A köztudatban élő, mégis elhanyagolt rend képviselői: hazai Zygentoma-fajok.* **Fekete Erik**: *A Dunántúl medveállatkáinak vizsgálata.*

Ugyancsak a konferencián került átadásra a Magyar Malakológiai Társaság, a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont és a Magyar Rovartani Társaság által alapított **Kaszab Zoltán-díj**. Maga a díj egy 17 cm átmérőjű bronzplakett, amely Megyeri János szobrászművész alkotása, és Kaszab Zoltán (1915–1986) entomológust ábrázolja. A Kaszab Zoltán-díj ifjúsági fokozatát idén Kolcsár Levente-Péter, senior fokozatát pedig Csuzdi Csaba kapta. A két kitüntetett részletes életrajza a *Növényvédelem* folyóirat 2025 áprilisi (86 [N.S. 61] 4.) számában olvasható.

Páll-Gergely Barna, HUN-REN ATK, Növényvédelmi Intézet, Állattani Osztály

Könyvrecenzió, új szakkönyvek

Szalóki Dezső és Szél Győző: **Hólyaghúzófélék, Bogarak Magyarországon, Terepi kalauz 2.**, ArtEnto Alapítvány, 2025, pp: 23. ISBN 978-615-02-3052-8 / minden jog fenntartva @ArtEnto 2025 Elérhető lesz az [ArtEnto Ökocentrum](https://artento.eu/kapcsolat/)ban nyitvatartási időben <https://artento.eu/kapcsolat/>

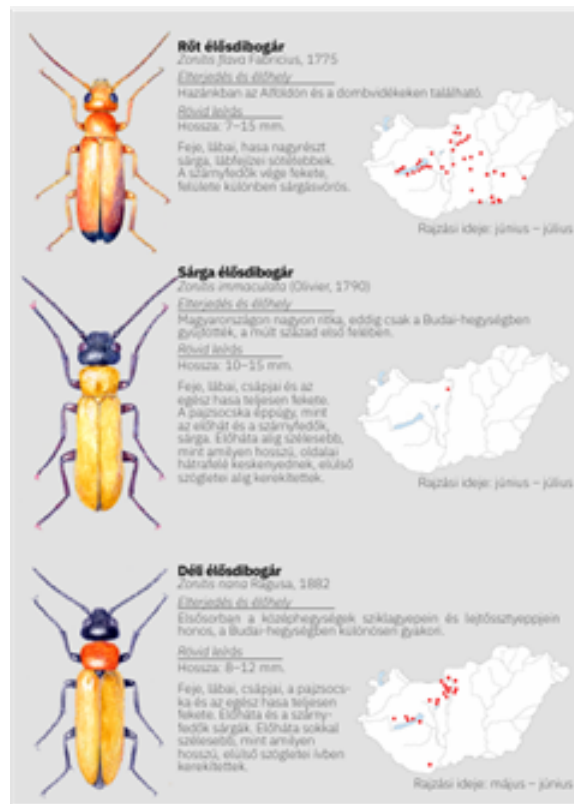
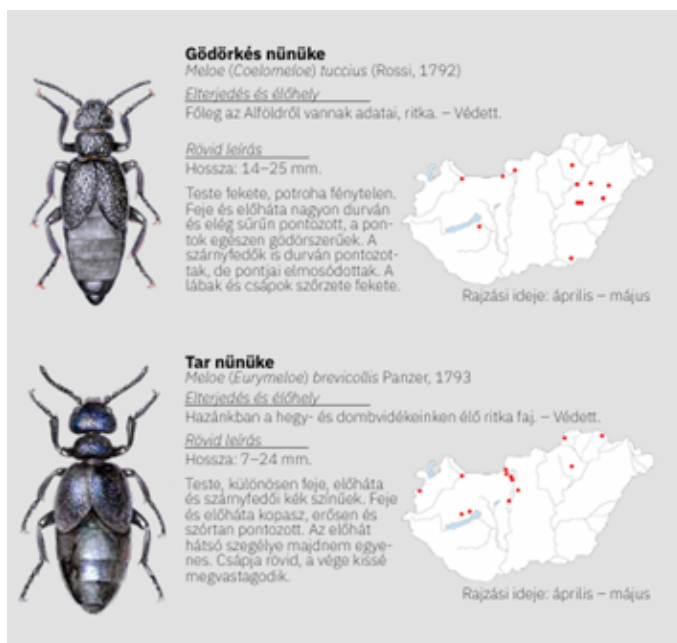
Különös és változatos a hólyaghúzó bogarak (Meloidae) világa. Vannak köztük egyszínű fémzöld és acélkék színűek, de narancssárga-fekete mintázatot mutató tarka fajok is. A hazai képviselőik közül talán a legkülönösebb a fekete testű és piros fejű hollóbogár (*Epicaura rufidorsum*). Aki alaposabban elmélyed a tanulmányozásukba, könnyen rabul ejthetik e meghökkentő életmódot folytató, amúgy pedig igen mérgező testvéradékot tartalmazó bogarak. A fajok testméretük és nappali aktivitásuk folytán feltűnőek és gyakran kerülnek a kirándulók szeme elé, leginkább talán a tavasszal a földutakon mászkáló nünükék, azok közül is a hatalmas potrohú, petével teli nőstények. Nem kevésbé feltűnőek, bár átlagosan kisebbek a legrekkenőbb hőségben mutakozó, zöld-kékeszöld torzcsápúbogarak (*Cerocomafajok*) valamint a sárga-fekete mintázatú, illetve vöröses alapszínű tulajdonképpeni hólyaghúzók (*Hycleus*-, *Mylabris*- és *Lydus*-fajok).

A nagytestű futrinkák (*Carabus*-fajok) után az idén márciusban megjelent a Terepi kalauz című sorozat 2. tagja, amely éppen ezt a különös csoportot mutatja be. Jelen füzet – az előzőhöz hasonlóan – átfogó jellegű, vagyis a hazánkban előforduló 42 faj kivétel nélkül megtalálható benne. Ebben a tekintetben egyedülálló, hiszen a Magyarország Állatvilága sorozat Kaszab Zoltán által írt patinás és máig érvényes kötetében is csak 41 fajról történik említés, mivel a feketenyakú élösdibogár (*Stenoria analis*) magyarországi előfordulása csak az utóbbi években vált ismertté. A Móczár László által szerkesztett Allathatározó harmadik, 1984-ben megjelent kiadásában Kaszab Zoltán 26 fajt vett fel ebbe a fejezetbe. Az utóbbi két mű fekete-fehér ábrák segítségével jellemzi a fajokat, míg a terepi kalauzban Pál János színes akvarelljei láthatók, melyeket a több mint öt évtizednyi rutinnal rendelkező grafikusművész múzeumi példányok alapján készített el. Ha a vonatkozó irodalmat a teljesség igényével tekintjük át, nem hagyható figyelmen kívül a

Csehországban kiadott *Folia Heyrovskyana* sorozat 6. tagjaként, 2007-ben megjelent „Meloidae” című mű, amelyben mind a 42 faj megtalálható jó minőségű színes fotók formájában.

A Terepi kalauz 2. számában a bogárcsalád általános jellemzésén kívül minden fajhoz részletes elterjedési ponttérkép is készült, amelyek az ismert hazai lelőhely adatok zömét tartalmazzák. Az adatok fő forrását az első szerző múzeumi anyagokat meghatározó munkássága mellett a magyarországi nemzeti parkokat bemutató kötetek és más publikációk képezik.

Az elterjedési térképek mellett a rajzási idő (időszak) is szerepel, ami a hólyaghúzóknak esetében igen fontos információ, hiszen vannak köztük kizárólag kora tavasszal vagy a nyár derekán rajzók, illetve őszi aktivitású fajok is. A szerzők az elterjedés és élőhely jellemzését, illetve a faj külső bélyegeinek rövid leírását is mindenhol megadták. Szinte garantálható, hogy a habitusábrákkal való összevetés, a rövid jellemzés és egyéb adatok figyelembevételével bárki könnyűszerrel meghatározhatja a terepen eléje kerülő hólyaghúzó bogarat. Bízunk benne, hogy most megjelent kötetünkkel örömet szerzünk a rovarok iránt érdeklődő és a természetben nyitott szemmel járóknak. Munkánkat a középiskolásoknak és az állattant tanuló felsőiskolásoknak éppúgy ajánljuk, mint bárkinek, aki a kirándulás és a túrázás mellett jártasságra akar szert tenni a rovarvilág rejtelmeiben.

Szalóki Dezső és Szél Győző